

Rapport for periodisk progamevaluering

Masterstudium i psykososialt arbeid - helse- og sosialfaglig yrkespraksis, Avdeling for helse og velferd

26. mai 2021

Ekstern programsensor:

Ricardo G. Lugo, PhD.

NTNU Gjøvik

1. Studieprogram

Rapporten omhandler Masterstudium i psykososialt arbeid- helse- og sosialfaglig yrkespraksiser, hvor blant annet informanter fra alle studiets årskull (2012-2021) har gitt grunnlag for evalueringen.

2. Deltakere

Ekstern programsensor og leder for panelet:

Ricardo Gregorio Lugo, ph.d i psykologi,
Institutt for informasjonssikkerhet og kommunikasjonsteknologi,
Norges Tekniske Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)

Sammensetning av panelet:

Anna Lydia Svalastog, professor i psykososialt arbeid,
Avdeling for helse og velferd, Høgskolen i Østfold*

Kjersti Salberg, arbeidslivsrepresentant og seniorrådgiver,
Statsforvalteren i Oslo og Viken

Hege Marie Gundersen, rådgiver,
Seksjon studieutredning og kvalitetsutvikling, Høgskolen i Østfold**

Hedda Reiermark, masterstudent i psykososialt arbeid,
Høgskolen i Østfold

Espen Marius Foss, førsteamanuensis, psykososialt arbeid,
Avdeling for helse og velferd, Høgskolen i Østfold*

Carita Stafne, lederstøtte/administrativ støtte,
Avdeling for helse og Velferd, Høgskolen i Østfold

* Espen M. Foss erstattet Svalastog som paneldeltaker

** Hege M. Gundersen deltok frem til 31.12.2020.

3. Tema for evaluering

Etter avklaring med studieleder for Masterstudium i psykososialt arbeid- helse- og sosialfaglig yrkespraksis, Lars Rune Halvorsen, har evalueringen hatt følgende fokusområder:

- studiets arbeidslivsrelevans
- studiets faglige innhold og organisering
- fagmiljø
- gjennomføring av undervisningsaktiviteter
- studiets vurderingsordning og- former
- studiekvalitet (sammenlignet med andre tilsvarende studium)

4. Vurdering av prosess og grunnlagsmateriale

Intervjuer ble vurdert som en god metode for å klare å innhente et godt grunnlagsmateriale for evaluering. Det ble foretatt intervju med både studenter fra tidligere kull og nåværende studenter, samt intervju med panelets arbeidslivrepresentant.

Avdelingen v/lederstøtte la til rette for felles møter for panelet. I møtene ble oppgaver fordelt mellom deltakerne og lagt fram til diskusjon og kommentarer. Programsensor har gitt informasjon til panelet om hvilken prosess som er tenkt rundt arbeidet, og møtene har foregått digitalt (via Zoom og Teams). Evalueringspanelet har hatt 3 felles digitale møter, samt jevnlig kontakt på e-post og zoom.

Programsensor har fått tilsendt nødvendig informasjon og dokumentasjon, og fått god administrativ støtte underveis.

Dokumenter som er tilsendt er:

- studieplaner (for alle år)
- emneevalueringer, emnerapporter og studieprogramrapport
- kandidatundersøkelser
- avdelingens kvalitetsrapporter
- søker- og opptakstall (2012-2020)
- eksamensbesvarelser og sensorveiledninger
- resultater fra studiebarometer
- akkrediteringsdokumenter
- karakterfordeling (2012-2019)
- Trendar i søkjarutviklinga og inntakskvalitet

Disse dokumentene dannet grunnlaget for vurdering av den interne utdanningskvaliteten.

Som grunnlag for evaluering av utdanningskvalitet i forhold til nasjonale retningslinjer og anbefalinger er følgende kilder brukt:

- NOKUT's nettside for beskrivelser av læringsutbytte for nivåene i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk
<https://www.nokut.no/norsk-utdanning/nasjonalt-kvalifikasjonsrammeverk-for-livslang-laring/nivaa-i-kvalifikasjonsrammeverket>
- DIKU's nettside for rapporter og publikasjoner:
Rapportserie Nr. 1 2020 «Samarbeid mellom høyere utdanning og arbeidsliv Internasjonale perspektiv»
diku.no/rapporter/dikus-rapportserie-1-2020-samarbeid-mellom-hoeyere-utdanning-og-arbeidsliv-internasjonale-perspektiv
- NOKUT's utredninger og analyser «Fagmiljø og utdanningskvalitet mai 2019»
https://www.nokut.no/globalassets/nokut/rapporter/ua/2019/fagmiljo-og-utdanningskvalitet_7-2019.pdf

Rapportene ble brukt som kilder til å vurdere om studiet møter de nasjonale krav som stilles for læringsutbytte satt av NOKUT, samt til å vurdere den helhetlige utdanningskvaliteten.

Evalueringen legger også vekt på studentenes opplevelser og hvilke tilbakemeldinger de har gitt om pensum (omfang, relevans), evalueringsmetoder (arbeidskrav, eksamen), praksiserfaring og om disse er i tråd med læringsutbyttene definert i studiet.

Informanter

Ricardo G. Lugo, med hjelp fra Carita Stafne og Espen M. Foss, har gjennomført alle intervjuene med informanter. Informantene bestod av 10 studenter (fra ulike kull) og 1 arbeidslivsrepresentant. Intervjuene ble foretatt via zoom og det ble brukt god tid under hvert intervju.

Annen informasjon

Ricardo G. Lugo er ansvarlig for rapporten. Alle medlemmene i evalueringspanelet har fått anledning til å komme med kommentarer til rapporten. I Hege M. Gundersens fravær har andre fra hennes seksjon gitt anledning til å komme med kommentarer.

Carita Stafne har fortløpende bidratt med administrativ støtte underveis og med ferdigstilling av den endelige rapporten.

5. Helhetlig vurdering av program- og undervisningskvalitet

Den helhetlige vurderingen av programmet er at studiet inneholder positive aspekter ved at studentene gjennom studieløpet får utviklet kritisk refleksjon. Studentene får tilgang til bred litteratur og programmet har et fagpersonale som aktiv forsker eller jobber innen forskjellige tema i studiet. Studenter rapporterer også om gode erfaringer med studiet gjennom evalueringer, samtidig som de også rapporterer at det finnes mangler i studien.

Vurdering av studiets oppbygning

Studieprogrammets oppbygging er noe svak da den ikke treffer alle læringskompetansemål som er definert i studieplanen. Videre tilfredsstiller programmet heller ikke NOKUT læringsutbytte for nivåene i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk og DIKU's Rapportserie nr. 1 2020 (se link under punkt 4 i denne rapporten).

Utfordringene er flere da det finnes mangler i pensum, noen arbeidskrav har ikke som formål å evaluere kunnskap (formativt) hos studentene, manglende rammer for praksis, og emner som ikke har det forventede nivået til graden.

Studiet hadde vært tjent med en tydeligere profil og bedre struktur for gjennomføring av studiet og praksis. Videre ville det å utvikle samarbeidsavtaler med eventuelle

praksissteder eller offentlige virksomheter gitt et bedre grunnlag til å sikre studiekvaliteten, samt gi bedre rekruttering og gjennomføring generelt. Studiet har ingen faste offisielle samarabeisprosjekter, eller arbeidsavtaler som kan bidra til å øke studiekvaliteten.

Studiets oppbygning er mer lik en profesjonsutdanning enn et masterstudium, og har derfor ikke stor fleksibilitet, til tross for at det er et deltidsstudium over 4 år.

Vurdering av læringsutbytte

Læringsutbyttene som er definert i studieplanen er utformet i tråd med NOKUT's krav for mastergradsstudier, men etter å ha gått gjennom studieplanene finner man at noen av læringsutbyttene (både på studieplannivå og på emnenivå) ikke blir møtt.

Eksempelvis når det gjelder kunnskap, ferdigheter og kompetansemål er det manglende utvikling av kunnskap eller relevante kliniske/terapeutiske metoder, som studenter med andre bakgrunner enn profesjonsfagene ville hatt nytte av. Det mangler også tilnærminger eller intervensjoner som er rettet mot psykososiale aspekter som kan være relevant for yrkesutøvelsen.

Læringsutbyttene definert i studieplanen, spesielt under «Ferdigheter» og «Generell kompetanse», blir ikke møtt tilstrekkelig. Under ferdighetsmål 3 og 4 i studieplanen stilles det krav til studentene å ha kunnskap i å innhente, analysere og kritisk kunne vurdere kunnskap, samt være i stand til å gjennomføre et selvstendig avgrenset FoU-prosjekt. Gjennom intervjuene med studentene kom det fram at de har ikke fått opplæring i å utføre slike oppgaver, som ellers er vanlig å lære på masterstudier («systematiske reviews», metaanalyser). Videre kom det fram at metodiske tilnærminger som brukes i disiplinen, både kvantitativt og kvalitativt, ikke ble gjennomgått.

Ferdighets- og generelt kompetanse-læringsutbytte definert i studieplanen krever at studentene skal ha gjennomgått et variert praksisopphold, med veiledning. Det forventes derfor at studentene, gjennom studieløpet, blir eksponert for forskjellige miljø som jobber med psykososiale aspekter. Likevel har ikke studieprogrammet rapportert at de har inngått samarbeidsavtaler med praksissteder, som er nødvendig og ville vært med på å kvalitetssikre læringsutbyttene, og gitt bedre utvikling av kunnskap hos studentene.

I intervjuet med arbeidslivsrepresentanten kom det fram at de har etterspurt et samarbeid med studieprogrammet uten at det ble laget en avtale. Studentene rapporterte også at praksis ble gjennomført på eget arbeidssted, eller ved å «skygge» en medstudent.

Studentene har gjennom studieløpet levert refleksjonsoppgaver fra praksis, men det er en mangel at det ikke er levert en praksisrapport fra en praksisveileder, da det er nødvendig for å sikre at studentene innfrir læringsutbyttene.

Vurdering av Pensum

Pensum ble vurdert både i kvantitet (antall sider) og kvalitet i forhold til studieprogrammet og emnene. Høgskolen i Østfold har ikke definert pensumomfang (antall sider) per studiepoeng. UiO's normer er derfor brukt. UiO's normer sier at pensum

bør være 70-100 sider per studiepoeng, og at 15 studiepoengs emner bør ha mellom 1000 til 1500 sider. Når det gjelder praksisemner kan studentene levere mindre.

Ved gjennomgåelse av pensum finner jeg at emne 1 og 2 har for lavt antall sider som pensum, mens fordypningsemne 4 har for høyt antall sider, dog er pensumet relevant (emne 4).

I et mastergradsstudie er det et krav at studentene skal lese en viss mengde pensum med kvalitet og relevans, herunder mener jeg at pensum skal tilsvare et masterstudium som har en vitenskapelig og profesjonsrettet tilnærming.

For at studentene skal få et godt grunnlag for kunnskaps- og ferdighetsstrening (som er definert i studieplanen) ville pensum knyttet til psykososiale aspekter av mental helse, resiliens, utvikling og familiepsykologi, generelle psykososiale intervensjoner vært bedre å ha tidlig i utdanningsløpet, da dette vil øke studentenes forståelse for senere emner i studieløpet. Det påpekes også at pensum ikke har litteratur med eksempler brukt i skoler eller ikke-kliniske settinger slik som «trygghetssirkelen» noe som er svært viktig å ha kunnskaper om for emner som kommer senere i studieløpet, for eksempel for emne 4 og fordypningseminene.

For øvrig er pensum både dekkende og relevant.

Pensum i fordypningseminene er spesielt relevant og rettet mot psykososialt arbeid. Disse emnene har nyere pensum, både artikler og bøker fra 2010 og senere, bruker relevante og oppdaterte rapporter fra offentlige institusjoner (Helsedirektoratet, Lovdata).

Vurdering av arbeidskrav

Enkelte av arbeidskravene i noen av emnene mangler fokus på utvikling av studentenes læringsutbytte.

I emnet «Vitenskap og metode» finnes det ingen skriftlige evalueringer av studentenes ferdighetstrening. Studentene blir heller ikke testet på sine kunnskaper om ferdigheter i design, analyse eller rapportering av funn for metodiske retninger, da det er fravær av testing både i arbeidskrav og gjennom eksamen. Dette er uheldig da dette er retninger som er brukt i emnet og faget generelt (både kvalitativt og kvantitativt).

Det påpekes at det er uheldig at fordypningseminene med designet praksis ikke har krav til praksisrapport fra en praksisveileder.

For emner med definert praksis (emne 3, emne 4, fordypningseminer) er det lagt frem dokumenter som viser at studentene har levert refleksjonsnotater for sine erfaringer fra praksis som et arbeidskrav. Som allerede nevnt holder ikke dette for å sikre at studentene får realistiske tilbakemeldinger på hvordan praksis ble utført (styrker og svakheter).

Ut fra min vurdering reflekterer arbeidskravene i noen emner dårlig med 15 studiepoengs omfang, som finnes definert i NOKUT's anbefalinger. For eksempel i emne 2

(15 stp.) har studentene kun en prosjektbeskrivelse (750 ord) som arbeidskrav. Hverken kvantitative eller kvalitative data analyse ferdigheter blir evaluert med et arbeidskrav. Emne 5 (15 stp. fordypningsemne) har kun et refleksjonsnotat fra praksis på 500 ord som et arbeidskrav.

Vurdering av praksis og arbeidslivsrelevans

Ut fra tilsendt dokumentasjon, intervjuer med informanter og arbeidslivsrepresentanten, er min vurdering at måten praksis gjennomføres på i studiet har et forbedringspotensial, som jeg her vil belyse.

Gjennom intervjuene ga studentene varierte tilbakemeldinger på spørsmålene om praksis og arbeidslivsrelevans. Det kom frem at noen ikke hadde hatt praksis, eller at de ikke fikk tilbud om praksisplass. Noen studenter fortalte at de kun fikk mulighet til jobbskygging med en medstudent, mens noen fikk komme i kontakt med institusjoner og etater for å ha sin praksisperiode der. Det som var meget uheldig var at noen av studentene oppfattet at praksisen de utførte mer var for *egen interesse*, og ikke en obligatorisk del av studiet. En annen variant av gjennomføringen av praksis (som flere kjente til) ble utøvd slik at studentene kunne ha praksis på eget arbeidssted, og at de underveis (i praksisen) skulle reflektere over noen av temaene som hadde hatt fokus i undervisningen.

Under fellesmøte for panelet, kom det fram at studentene ble invitert til å delta på forskningsseminarer. Intervjuene med studentene bekreftet også dette. De fikk informasjon om at de kunne ha et mastergradsprosjekt(er) sammen med forskningsnettverk, men at dette ikke var obligatorisk. Det var derfor få som takket ja til tilbudene.

Oppsummert vurderer jeg det slik at det er en utfordring at studiet (per i dag) ikke har noen offisielle samarbeidspartnere for tilbud om praksisplasser til studentene. Det som praktiseres i dag er kun uoffisielle avtaler med nettverket til de fagansatte.

Intervju med arbeidslivsrepresentanten

Arbeidslivsrepresentanten påpekte under sitt intervju at utdanningen kan være en viktig ressurs for kommunene, og at de ønsker et offisielt samarbeid. De ser for seg at de kan tilby varierte praksisplasser. Dersom dette ville blitt en realitet ville studentene fått praksisplasser i de ulike, offentlige etatene. En slik ordning hadde vært fordelaktig både med tanke på å styrke samarbeidet mellom høgskolen og praksisfeltet, og bidra til å forbedre kvalitetssikringen av utdanningen. I intervjuet uttrykte arbeidslivsrepresentanten at de ikke var blitt invitert til å være en samarbeidspartner, til tross for at de har ytret ønske om dette.

DIKU's rapport serie nr. 1 2020 «Samarbeid mellom høyere utdanning og arbeidsliv Internasjonale perspektiv» (også nevnt under punkt 4) inneholder et eget punkt som oppfordrer til samarbeid mellom høgskoler og etater, for å styrke utdannings praksis- og arbeidslivsrelevans. DIKU anbefaler i sin rapport at studenter skal erfare ulike former for praksis og samarbeid gjennom studieprogrammet, og at dette medfører økt studiekvalitet. I tillegg anbefales det at høgskoler kan etablere praksissamarbeid med andre organer som interesseorganisasjoner, idrettsgrupper og frivillige organisasjoner.

Vurdering av opptak og gjennomføring

Programmet har hatt opptak hvert år, bortsett fra i 2013 og i 2016. Antall studenter i kullene var i 2012: 56, 2014:42, 2015:35, 2017: 30, 2018:30, 2019:37 og i 2020:30 (tall hentet fra NSD).

Seksjon for studieutredning og kvalitetsutvikling rapporterer at det jevnt over er store frafallstall ved hvert kull. Under intervjuene (med studentene) ble det uttrykt bekymring for at det til tider var få studenter i kullet, og at dette påvirket læringsmiljøet.

At kullene ble mindre påvirket negativt fordi mulighetene for å bygge nettverk ble vanskeligere, at mangfoldet blant studentene forsvant og at mulighetene for å oppnå bredere forståelse fra andre yrkesgrupper ble borte. På den andre siden opplevde studentene også at det var en positiv side ved at kullene var små fordi studentene ble bedre kjent med hverandre.

Gjennom intervjuene kom det frem at studentene (de som ble intervjuet) hadde homogen bakgrunn (sosialfag). På spørsmål om deres tanker rundt årsaker til de store frafallstallene svarte studentene at det kunne ha å gjøre med:

- hvordan studiet var bygd opp
- at det for mange studenter manglet muligheter for praksis
- at studiet skulle hatt større fokus på egenutvikling
- at studiet hadde mangel på fokus rundt sosiale-/institusjonsaspekter

Studiet er ment å være relevant for flere yrkesgrupper som for eksempel lærere, sykepleiere, helsefaglig personale og andre relevante yrkesgrupper. Opptakskriterier til utdanningen er at studentene skal ha minst 2 år med både relevant arbeidserfaring og utdanning. Relevant utdanning har flere mulige kombinasjoner sammen med arbeidserfaring, men noen studenter kan mangle praksis fra sin utdanning, eller jobbe i et relevant yrke uten profesjonstittel.

Ut fra min vurdering er ikke oppbyggingen av studiet lagt opp til at det er attraktivt nok for personer som har et yrke hvor man daglig jobber på et individnivå (elever, pasienter). Studiet, slik det fungerer i dag, vil ikke gi studentene mulighet til å utvikle kliniske/terapeutiske ferdigheter, da studieprogrammet har et annet fokus som er mer rettet mot sosiale aspekter ved behandling, for eksempel samhandling med institusjon, som ikke inkluderer psykososiale aspekter, slik som eksempelvis terapeutisk interaksjoner, veiledning, og behandling.

Ser man bort fra mangelen på individfokus, er studieprogrammet særlig relevant for andre utdanninger, for eksempel idrett, hvor kunnskap om psykososialt arbeid er relevant.

Vurdering av evalueringer

Ved gjennomgåelse av studentevalueringer via emneevalueringer/rapporter og resultater fra Studiebarometeret er studentene positive i sine svar på erfaringer fra studiet. Likevel må resultatene tas med forbehold da kun et fåtall av studenter svarte på evalueringene

grunnet små kull. Det finnes derfor ikke bred dokumentasjon, selv om studiet begynte i 2012. I og med at kullene hadde få studenter ble de godt kjent med hverandre noe som kan påvirke hvilken type tilbakemelding som gis. De studentene som ble igjen i kullet sitt fikk oppleve et positivt læringsmiljø grunnet færre lærer-student antall, og de fikk mer oppmerksomhet i læringssituasjoner. Videre ble de godt kjent med fagpersonalet. Alt dette er faktorene som blir evaluert i Studiebarometeret.

Studentene rapporterer at de hadde en god opplevelse av utdanningen (Studiebarometer 2019). De rapporterer god variasjon i undervisningen, men lite variasjon i vurderingene som ble gitt, noe som kan henge sammen med at studentene hadde svart likt på oppgavene.

Vurdering av praksis i Studiebarometeret ble ikke gyldig, dette på grunn av at praksis ikke var obligatorisk for studentene.

Vurdering av fagmiljø

Staben som brukes i undervisningen har relevant FoU-kompetanse eller relevant erfaring fra arbeidslivet.

Vurdering av studentintervjuene (informantene)

Gjennom intervjuene med studentene, som var fra ulike årskull, ble det gitt noen tilbakemeldinger som er nødvendig å ha med i denne rapporten.

Studentene savnet at studiet ikke ga større inklusjon av individuelle teoretiske, terapeutiske og praktiske aspekter ved psykososialt arbeid. Dette siden de fleste av studentene jobbet direkte med klienter eller som ledere.

Videre opplevde studentene (uavhengig av kull) uenigheter mellom faglærerne om hva definisjonen av psykososialt arbeid er. Studentene (uavhengig av kull) rapporterte også om at studiet bidro til en utvikling av kritisk refleksjon rundt flere aspekter i sine jobber og i samfunnet generelt. Disse tilbakemeldingene er det også rapportert om i emneevalueringer/rapporter og i Studieprogramrapporten for 2020.

6. Helhetlig vurdering av program- og undervisningskvalitet

1. Studentene rapporterer at de synes studiet er arbeidslivrelevant og at det fikk dem til å reflektere over egen praksis, og bedre forstå komplekse forhold på et institusjonsnivå, som kan påvirke samhandling med klienter.
2. Fordypningsemnene har et fokus som gir fordypning for spesifikke områder, som studentene kan tilpasse til sine interesser eller til arbeidsgiver, hvor profesjonsutøvelse er i fokus med tilgang til spesifikke verktøy og terapeutiske tilnærminger, som er relevant i arbeidslivet.

3. Studiet har et fokus på faktorer som påvirker klienter på sosialt nivå og hjelper studentene til å utvikle større kunnskap om hvordan disse faktorene påvirker klientene.
4. Lavt antall studenter per kull ga studentene mulighet til å utvikle tett samarbeid med hverandre, og komme nærmere forskningsområdene til de som underviste på studiet.
5. De fagansatte har høy og relevant FoU-produksjon som gir grunnlag for pensum og flere ansatte hadde relevant erfaring fra arbeidslivet.

7. Forbedringspunkter

1. Evalueringen viser at studiet mangler et individuelt perspektiv, som er viktig for utvikling av kliniske/terapeutiske ferdigheter og har relevans for yrkesutøvelsen. Endres programmet til et slikt fokus vil studiet tiltrekke seg flere studenter. Særlig vil den bli relevant også for de med bredere bakgrunn fra yrker med klienter som behandles på individnivå (f.eks. lærere, sykepleiere, fysioterapeuter). Studiet vil også da kunne gi studentene relevant ferdighetstrening.
2. Studiet har ikke samarbeid med arbeidslivet som over tid ikke er tilfredsstillende. Dersom dette blir opprettet vil studentene (1) ha tilgang til en variert og integrert praksis, for å utvikle ferdigheter og (2) praksisavtaler med arbeidslivsrepresentanter vil føre til god kvalitetssikring av utdanningens læringsmål og studentutvikling. Integrert praksis vil kunne også eksponere studenter til mulige arbeidsgivere for studentene, samtidig som arbeidsgivere får tilgang til spesialisert utdannet fagfolk.
3. Studiet savner en helhetlig vitenskapelig tilnærming, hvor studenter utvikler en metodologisk breddeforståelse, som er relevant for å kritisk kunne reflektere og analysere funn. Dette vil være relevant for egen profesjonsutvikling og kan også være et rekrutteringsgrunnlag for et eventuelt Ph.D. program.
4. Studiet har en uklar profil grunnet manglende fokus på psykososiale aspekter på et individnivå.

26.05.2021 Øyer

Dato/Sted:

Ricardo G. Lugo, Extern Program Sensor